

ALENKO VRĐUKA*

Primjena operativne analize rizika kod zaštite državne granice na kopnu

Sažetak

Republika Hrvatska ima 1356 km¹ vrlo raznolike vanjske kopnene granice. Njena zaštita je vrlo kompleksna s obzirom na preglednost, prohodnost, naseljenost i druge čimbenike pograničnog područja.

Kako bi bilo efikasno, a ujedno i ekonomično, upravljanje zaštitom državne granice mora biti usklađeno sa svim relevantnim čimbenicima pograničnog područja. Kao podloga za takvo usklađivanje koristi se operativna analiza rizika koja liniju zaštite državne granice dijeli na zone visokog, srednjeg ili niskog rizika. Temeljem takve podjele, ophodnje se usmjeravaju tako da su više prisutne u zonama visokog rizika na štetu zona niskog rizika gdje je njihova prisutnost smanjena.

U ovom tekstu je objašnjen proces izrade operativne analize rizika za zaštitu državne granice kroz analizu pograničnog područja i definiranje stupnja rizika, vremensko usmjeravanje ophodnji, prikupljanje podataka, procjenu ukupnog broja nezakonitih prelazaka državne granice, definiranje propusta u zaštiti te predlaganje mjera za unapređenje zaštite državne granice.

Ključne riječi: analiza rizika, zaštita državne granice, zone rizika.

UVOD

Zaštita državne granice obuhvaća nadzor kretanja osoba i prijevoznih sredstava uz državnu granicu radi zaštite njene nepovredivosti. Zaštitu državne granice možemo podijeliti na zaštitu državne granice na kopnu, u okviru koje se podrazumijevaju i poslovi granične policije u unutrašnjosti, zaštitu državne granice na moru te zaštitu državne granice na unutarnjim vodama.

* dr. sc. Alenko Vrđuka, voditelj Službe za granicu PU sisačko-moslavačke.

¹ Jurić, Kristijan (2013). "Geografski i meteorološki podatci", Statističke informacije 2013., Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske.

Pretpostavaka za uspješnu zaštitu državne granice jest da se ona štiti 24 sata na dan, i to cijelom dužinom. Zaštita državne granice provodi se temeljem teritorijalne raspodjele na granične sektore, ophodne rajone i zone. Granični sektor pokriva jedna grupa za zaštitu državne granice koja se sastoji od vođe grupe i pet policijskih službenika. Ophodni rajon, kao sastavni dio graničnog sektora, pokriva dio grupe za zaštitu državne granice, odnosno jedna granična ophodnja koju najčešće čine dva policijska službenika. Svaki ophodni rajon se sastoji od više zona. Jedna zona predstavlja područje uz državnu granicu koja se nadzire s dominantne točke na području zone. Dužinu zone određuje stupanj preglednosti područja s geografski dominantne točke u zoni, odnosno mogućnost da se drugim čulima detektira nezakonita radnja u zoni. Pretpostavka je da u uobičajenim vremenskim uvjetima, kada se ophodnja nalazi u određenoj zoni niti jedna kažnjiva radnja u toj zoni neće proći neprimijećeno.

Zaštita državne granice može biti apsolutna, optimalna ili minimalna. Apsolutna zaštita državne granice postoji u onim zonama gdje je zbog vrlo visokog stupnja rizika nužna konstantna prisutnost policijskog službenika, odnosno tehničke opreme za nadzor državne granice (mostovi, pojedini prometni pravci i slično). Zaštita državne granice je optimalna kada se sve zone na jednom ophodnom rajonu obiđu tijekom smjene (ili najviše tijekom jednog dana) uz istodobno poštovanje satnice dodijeljenoj svakoj zoni u skladu s analizom rizika. Minimalno pokrivanje državne granice postoji u onim slučajevima kada se u svakoj zoni provede onoliko vremena koliko je to potrebno u skladu s analizom rizika, međutim ta satnica se ne postiže na razini smjene već na razini cijelog mjeseca.

Grupa za zaštitu državne granice u pravilu ima na raspolaganju jedno terensko vozilo pa se služba usmjerava tako da svaki od ophodnih rajona nadzire pješačka ophodnja sa po dva policijska službenika dok se dva policijska službenika vozilom povlače u unutrašnjost na sjecište putova koji vode od državne granice prema unutrašnjosti teritorija Republike Hrvatske kako bi provodili poslove granične policije u unutrašnjosti i bili na raspolaganju pješačkim ophodnjama zbog intervencija. Provedba poslova granične policije u unutrašnjosti je nužna, jer pješačka ophodnja može pokrivati samo manji dio svog ophodnog rajona (u skladu s provedenom analizom rizika) dok se nepokrivenost ostatka ophodnog rajona kompenzira kontrolom koju provodi autoophodnja u unutrašnjosti.

Pješačke ophodnje smještaju se na dominantnim pozicijama s kojih mogu nadzirati šire područje uz državnu granicu. Ako vremenske prilike značajno ograničavaju vidljivost, vođa grupe će naložiti način na koji će se državna granica nadzirati (primjerice, kretanje ili zadržavanje na ključnim lokacijama uza samu državnu granicu).

Granična crta trebala bi se redovito obilaziti kako bi se utvrdile eventualne povrede državne granice ili otkrili tragovi koji upućuju na nezakoniti prelazak državne granice, a nastali su dok je ophodnja bila na području drugih dijelova ophodnog rajona. Svaka takva informacija može poslužiti za identifikaciju geografskih, socioloških, kulturnih i drugih obilježja državne granice i ljudi koji naseljavaju pogranično područje, a nužno ih je poznavati prilikom rangiranja područja uz državnu granicu prema zonama rizika.

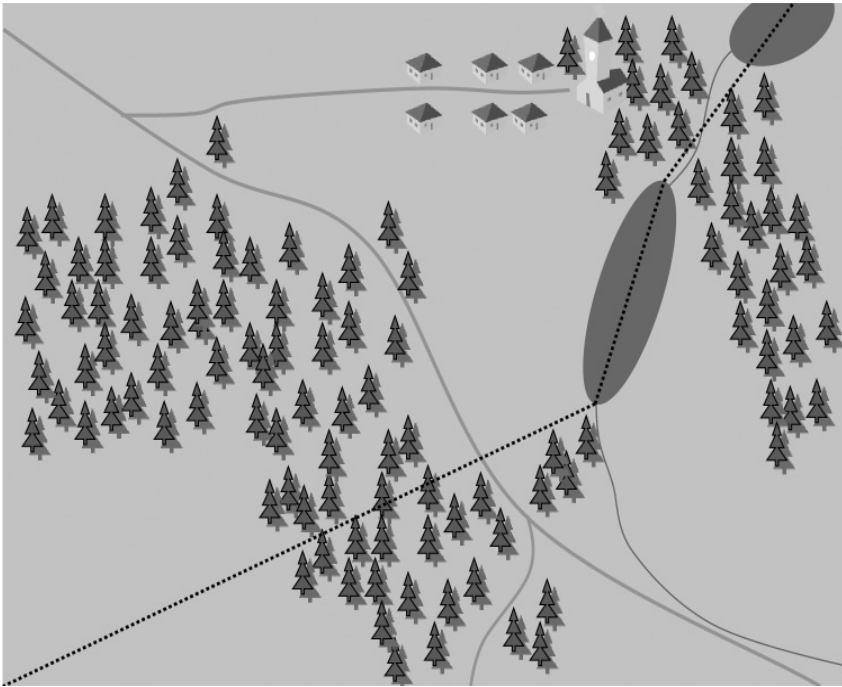
Analiza rizika prilikom zaštite državne granice provodi se kroz šest faza:

1. analiza pograničnog područja i definiranje stupnja rizika
2. vremensko usmjeravanje ophodnji
3. prikupljanje podataka
4. procjena ukupnog broja nezakonitih prelazaka državne granice
5. definiranje propusta u zaštiti
6. predlaganje mjera.

1. ANALIZA POGRANIČNOG PODRUČJA I DEFINIRANJE STUPNJA RIZIKA

Državna granica pojedinoga postajnog područja podijeljena je na granične sektore i ophodne rajone. Jedan ophodni rajon, u pravilu, čini područje uz državnu granicu koji pokriva jedna ophodnja (dva policijska službenika) tijekom 24 sata. Prema tome, predmet analize rizika u ovom slučaju jedan je ophodni rajon (vidi sliku 1).

Prilikom kategoriziranja državne granice prema zonama rizika uzimaju se u obzir sva geografska, sociološka, kulturna i druga obilježja područja uz državnu granicu i ljudi koji ga naseljavaju. Pri tome treba uzeti u obzir da je zaštita državne granice usmjerena na osmatrano područje, graničnu crtu i štice područje.

Slika 1: Područje ophodnog rajona

Osmatrano područje čini područje susjedne države, odnosno našim čulima dostupno područje iza linije zaštite državne granice² koju pokriva granična policija susjedne države. Ono ne pripada u štice područje, ali se nadzire u svrhu prikupljanja informacija koje upućuju na postojanje potencijalne prijetnje za nezakoniti prelazak državne granice.

² Linija zaštite državne granice ne mora nužno biti državna granica. U slučajevima kada se radi o miniranom ili apsolutno neprohodnom području, linija koja se nadzire može biti u unutrašnjosti teritorija RH pod uvjetom da se svaki prelazak preko te zamišljene linije može smatrati nezakonitim prelaskom državne granice. To znači da se, u pravilu, između državne granice i definirane zamišljene linije koja će se nadzirati ne može nitko legalno kretati.

Graničnu crtu najčešće predstavlja prirodna prepreka koja onemogućava ili usporava nezakoniti ulazak u štice područje. Graničnom crtom kod provedbe analize rizika kopnene granice smatramo pojas od linije zaštite državne granice koju pokriva granična policija susjedne države do linije zaštite državne granice koju pokriva granična policija RH.

Štice područje čini područje od granične crte, odnosno linije zaštite državne granice koju pokriva granična policija RH prema dubini teritorija RH.

	Osmatrano područje					Granična crta				Štice područje					Aritmetička sredina unesenih vrijednosti
	Prohodnost područja	Preglednost područja	Blizina naseljenog mjesta	Postojanje frekventnih prometnih pravaca	Kontinuitet prepreke	Vrsta prepreke	Preglednost područja	Prohodnost područja	Preglednost područja	Blizina naseljenog mjesta	Postojanje frekventnih prometnih pravaca	
Zona 1	2	1	1	1		3	3	1		2	1	2	1		1,64
Zona 2	3	2	1	1		3	3	2		2	2	2	1		2
Zona 3	2	1	1	1		1	1	1		3	1	2	1		1,36
Zona 4	2	2	1	1		1	1	3		2	2	3	1		1,72
Zona 5	2	1	1	1		1	1	1		3	1	2	1		1,36

Tablica 1: Tablica za analizu pograničnog područja

Indikatori rizika ocjenjuju se ocjenama 1 – niski rizik, 2 – srednji rizik i 3 – visoki rizik, a kriterije za donošenje ocjena možete vidjeti u nastavku.³

Prohodnost područja (mogućnost brzog pristupa graničnoj crti):

- ne postoje prepreke koje bi utjecale na prohodnost područja, odnosno brzinu kretanja kroz područje (uredno održavana travnata površina, postojanje prometnice uz liniju zaštite državne granice i drugo) – visoki rizik
- kretanje kroz područje je moguće bez pomagala, ali je vrlo sporo (velika udaljenost od prometnih pravaca, oranica i drugo) – srednji rizik
- kretanje kroz područje nije moguće bez tehničkih pomagala (more, duboke rijeke, jezera, neprohodno močvarno područje, gusta neprohodna šuma, minirano područje, litice i slično) – niski rizik.

Preglednost područja:

- osmatrano područje je potpuno ili većinom nepregledno i omogućava prikriveni

³ Vrduka, A., Magušić, F. (2011). Organizacija perimetarske zaštite velikih gospodarskih objekata temeljem analize rizika. U: Josip Taradi (urednik). Zagreb: Zbornik radova VI. znanstveno-stručne konferencije s međunarodnim sudjelovanjem – Menadžment i sigurnost, str. 149.

prilazak perimetru – visoki rizik

- osmatrano područje je djelomično pregledno – srednji rizik
- osmatrano područje je potpuno ili većinom pregledno – niski rizik.

Blizina naseljenog mjesta:

- naseljeno mjesto je u neposrednoj blizini – visoki rizik
- naseljeno mjesto ili njegovi dijelovi su u pojasu do 5 km od linije zaštite državne granice – srednji rizik
- naseljeno mjesto je od linije zaštite državne granice udaljeno više od 5 km – niski rizik.

Postojanje frekventnih prometnih pravaca⁴:

- analizirana zona je direktno povezana s frekventnim prometnim pravcima – visoki rizik
- frekventni prometni pravci nalaze se na udaljenosti do 5 km od analizirane zone – srednji rizik
- frekventni prometni pravci nalaze se na udaljenosti većoj od 5 km od analizirane zone – niski rizik.

Kontinuitet prepreke:

- prepreka ne postoji cijelom dužinom zone ili njenim najvećim dijelom – visoki rizik
- prepreka postoji parcijalno – srednji rizik
- prepreka postoji cijelom dužinom zone ili njenim najvećim dijelom – niski rizik.

Vrsta prepreke:

- pogodna za savladavanje – visoki rizik
- savladavanje je otežano, ali ne do te mjere da treba koristiti pomagala – srednji rizik
- savladavanje nije moguće bez pomagala – niski rizik.

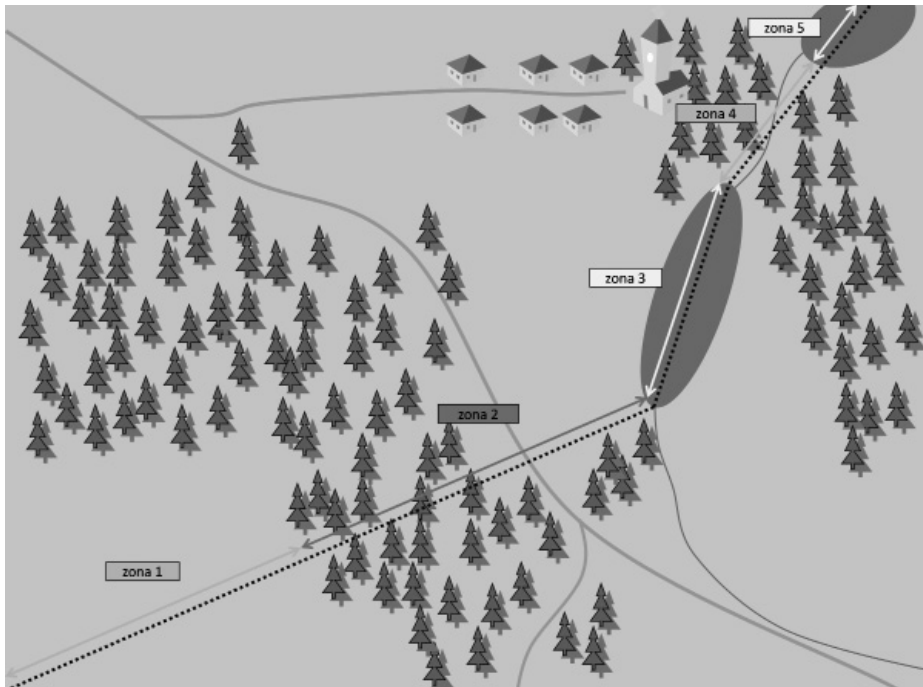
Ovo je svojevrsna provjerna lista (check lista) koja se koristi kao podloga za analizu rizika.⁵ Indikatori rizika navedeni u tablici 1 predstavljaju osnovne indikatore za evaluaciju pograničnog područja, ali se mogu dodavati i indikatori rizika koji su relevantni za specifično područje. U konačnici je potrebno svaku zonu vrednovati kroz indikatore rizika i utvrditi stupanj rizika svake pojedine zone.⁶

U skladu s navedenim, granična crta ovog ophodnog rajona podijeljena je na sljedeći način (vidi sliku 2).

⁴ Frekventnim prometnim pravcem smatraju se one prometnice koje su preko 50% zasićene prometom koji nije prioritetno interesantan graničnoj policiji (autoceste, županijske ceste, državne ceste i slično).

⁵ Vidi više u: Broder, J. F. (2011). *Risk analysis and security survey*. Burlington: Elsevier Science, str. 12.

⁶ Savolainen, J. (2007). *Comprehensive Risk Analysis Model for the Border Guards*. Espoo: Border and Coast Guard Academy, str. 20.

Slika 2: Podjela na zone rizika

Zona 1 određena je kao područje srednjeg rizika s obzirom na to da se radi o pograničnom području koji je pregledno i uglavnom prohodno u svim dijelovima pa bi proces nezakonitog prelaženja državne granice bio previše očit, a i dugotrajan jer je područje udaljeno od prometnog pravca.

Zona 2 je određena kao područje visokog rizika, jer se radi o dijelu državne granice gdje je njeno nezakonito prelaženje moguće obaviti brzo i nezapaženo. Naime, državna granica se u ovom dijelu nalazi u prohodnom šumskom području i u blizini prometnih pravaca.

Zona 3 je određena kao područje niskog rizika, jer se na tom dijelu državne granice nalazi ozbiljna prepreka u vidu dubokog jezera na kojem nema nikakvih plovila.

Zona 4 je određena kao područje srednjeg rizika, jer se na tom dijelu državna granica nalazi u djelomično prohodnoj šumi, s jedne strane državne granice daleko od prometnih pravaca dok se s druge strane nalazi naseljeno mjesto, duž granične crte postoji fizička prepreka u obliku rječice.

Zona 5 je određena kao područje niskog rizika, jer se na tom dijelu državne granice nalazi duboko jezero na kojem nema nikakvih plovila.

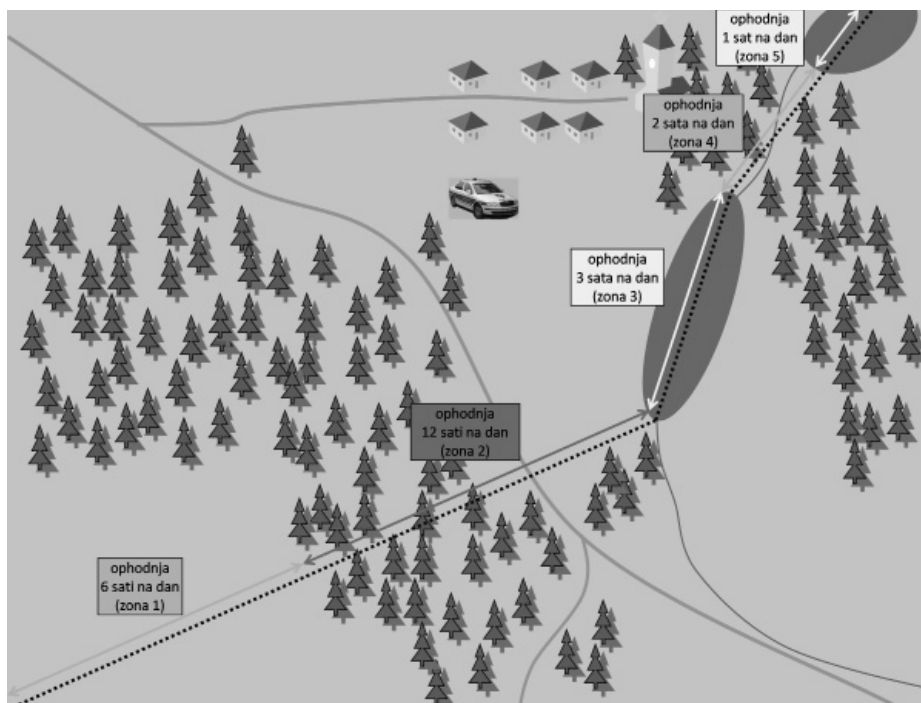
2. VREMENSKO USMJERAVANJE OPHODNJI

Državnu granicu, u skladu s podjelom na zone rizika, treba nadzirati određeni vremenski period, uz podjednako zastupanje svih doba dana i dana u tjednu, prema sljedećem rasporedu:

- područje visokog rizika – 50% vremena
- područje srednjeg rizika – 35% vremena
- područje niskog rizika – 15% vremena.

Dvadeset četiri sata dijeli se na:

- 12 sati za područje visokog rizika
- 8 sati za područje srednjeg rizika
- 4 sata za područje niskog rizika.

Slika 3: Vremensko usmjerenje ophodnje

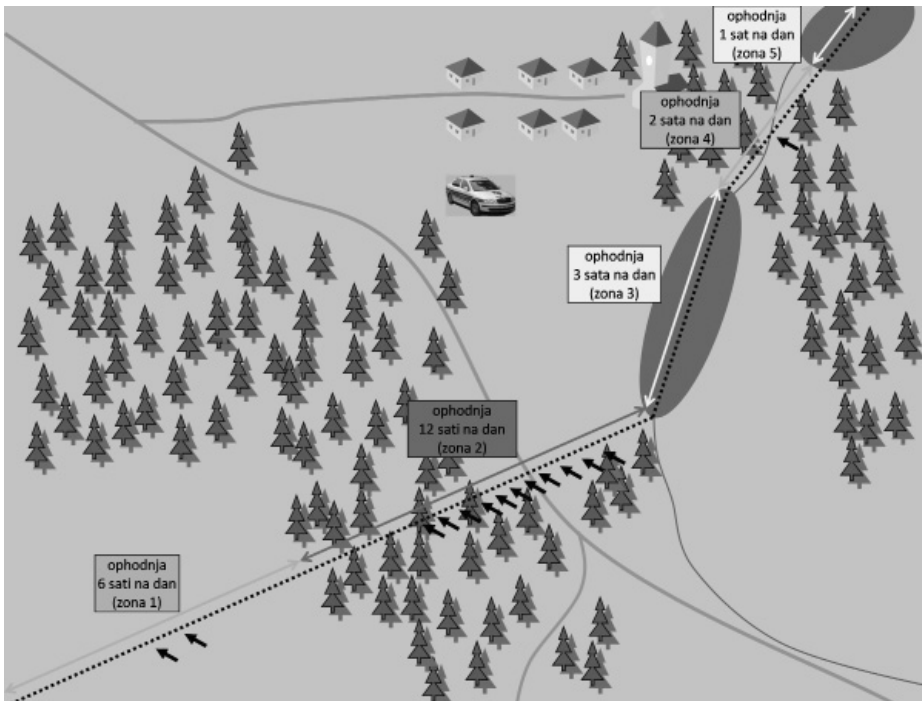
Iako bi bilo poželjno, nije nužno pratiti dnevnu raspodjelu tako da se svaki dan pojedini ophodni rajon pokriva pa se na području visokog rizika bude 12 sati, srednjeg 8 sati i niskog 4 sata dnevno, već je bitno da takav prosjek bude na razini mjeseca. Navedeno znači da će, primjerice tijekom mjeseca koji broji 30 dana, na predmetnom ophodnom rajonu trebati biti 360 sati u području visokog rizika, 240 sati u području srednjeg rizika i 120 sati u području niskog rizika.

U našem primjeru državna granica ophodnog rajona dužine je 3000 m. Državna granica u zoni 1 dugačka je 750 m, zoni 2 – 1000 m, zoni 3 – 750 m, zoni 4 – 250 m i zoni 5 – 250 m pa se, u skladu s time, ophodnja usmjerava tako da u zoni 1 bude 6 sati, zoni 2 – 12 sati, zoni 3 – 3 sata, zoni 4 – 2 sata i zoni 5 – 1 sat (vidi sliku 3).

U slučaju kada državna granica nije dužinom pravilno raspoređena prema zonama rizika, odnosno kada je odstupanje očigledno i značajno, vrijeme nadziranja pojedinih dijelova državne granice izračunava se matematički.

3. PRIKUPLJANJE PODATAKA

Kod prikupljanja podataka relevantan je broj osoba zatečenih u nezakonitom prelasku državne granice, ali nije pogrešno dodati i broj slučajeva kako bi se mogla utvrditi prosječna veličina grupe. Dužina razdoblja za koje se prikupljaju podaci ovisi o broju nezakonitih prelazaka državne granice koji se događaju na nekom području. Ako se na pojedinim ophodnim rajonima ne dogodi niti jedan prelazak ili samo nekoliko nezakonitih prelazaka u razmatranom razdoblju (6 mjeseci), tada se može donijeti odluka da se ciklus završi nakon sljedećeg razdoblja iste vrste (ljetno ili zimsko).

Slika 4: Broj evidentiranih osoba u nezakonitom prelasku državne granice

Kao što je vidljivo u našem slučaju (vidi sliku 4) na nadziranom području evidentirano je ukupno 14 nezakonitih prelazaka državne granice prema sljedećem teritorijalnom rasporedu:

- područje visokog rizika 11 osoba
- područje srednjeg rizika:
 - zona 1 – 2 osobe
 - zona 4 – 1 osoba
- područje niskog rizika 0 osoba.

4. PROCJENA UKUPNOG BROJA NEZAKONITIH PRELAZAKA DRŽAVNE GRANICE

Na nadziranom području evidentirano je 14 osoba u nezakonitom prelasku državne granice. Tamna brojka se ne može egzaktno utvrditi, ali matematički možemo izračunati očekivani broj koji predstavlja najvjerojatniju procjenu stvarnog stanja⁷:

- ako znamo da je područje niskog rizika bilo nadzirano 15% vremena (u obje zone), i u to vrijeme nije evidentirana niti jedna osoba u nezakonitom prelasku tada možemo pretpostaviti da se u ostalih 85% vremena nije dogodilo još nezakonitih prelazaka
- na području srednjeg rizika je uz 3 evidentirane osobe vjerojatno još 17 osoba nezakonito prešlo državnu granicu:
 - u zoni 1 koja je prosječno nadzirana 6 sati dnevno evidentirane su 2 osobe pa je procijenjena tamna brojka još 6 osoba
 - u zoni 4 koja je prosječno nadzirana 2 sata dnevno evidentirana je 1 osoba pa je procijenjena tamna brojka još 11 osoba
- na području visokog rizika koje je nadzirano 12 sati uz 11 evidentiranih osoba vjerojatno je granicu prešlo još 11 osoba.

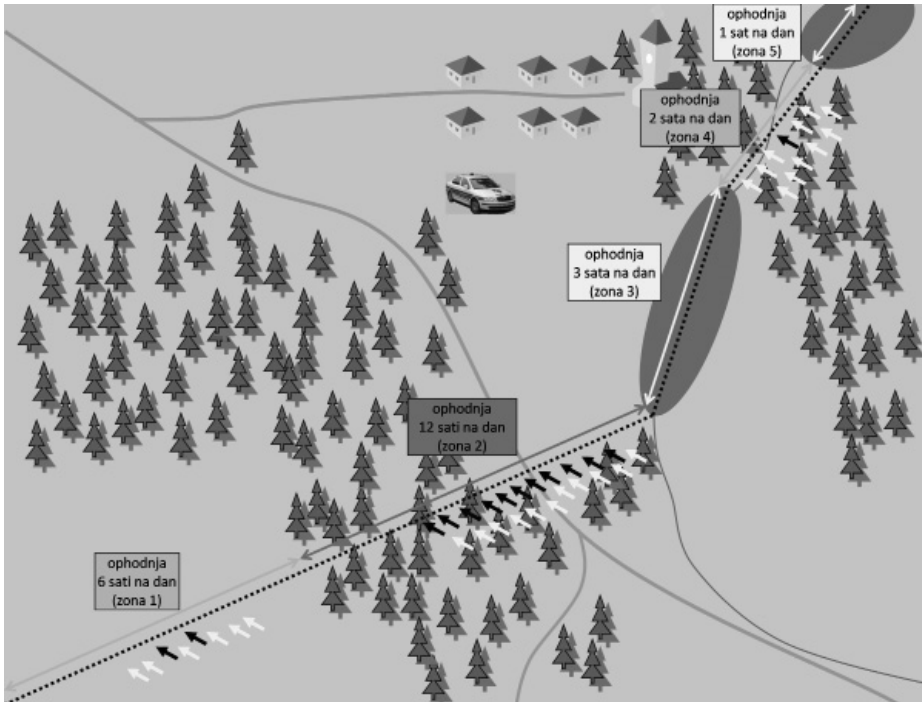
	Broj nezakonitih prelazaka DG	Množitelj ⁸	Procijenjeni ukupni broj nezakonitih prelazaka DG
Zona 1	2	4	8
Zona 2	11	2	22
Zona 3	0	8	0
Zona 4	1	12	12
Zona 5	0	24	0
Ukupno	14	/	42

Tablica 2: Tablica za procjenu ukupnog broja nezakonitih prelazaka DG

⁷ Vrđuka, A. (2009). Operativna analiza rizika u sustavu upravljanja granicom. Policija i sigurnost, 18(3), str. 294.

⁸ Množitelj predstavlja iznos koliko puta vrijeme pokrivanja pojedine zone može ući u 24 sata. Primjerice 6 sati provedeno u zoni 1 predstavlja jednu četvrtinu dana, odnosno 6 sati može u jedan dan (24 sata) ići 4 puta pa je u ovom slučaju množitelj broj 4.

U ovom primjeru vidljivo je da je uz 14 evidentiranih osoba vjerojatno još 28 osoba nezakonito prešlo državnu granicu, a one nisu bile evidentirane (vidi sliku 5). Dakle tamna brojka se kreće oko 67%.

Slika 5: Procjena ukupnog broja nezakonitih prelazaka državne granice

Ovakav izračun je važan zbog pravilne međusobne usporedbe zona, odnosno što točnijeg definiranja prioriteta.⁹

Treba napomenuti da analiza rizika ustrojstvene jedinice predstavlja podlogu za planiranje redovne djelatnosti. Izvanredne aktivnosti poduzimaju se uz upotrebu dodatnih resursa. Osobe zatečene u nezakonitom prelasku državne granice u okviru izvanrednih aktivnosti ne računaju se kao osobe zatečene u redovnoj djelatnosti već se smatraju dijelom tamne brojke.¹⁰ Ako su zatečene osobe samo u okviru izvanrednih aktivnosti tada njihov broj predstavlja ukupni procijenjeni broj osoba zatečenih u nezakonitom prelasku u toj zoni.

⁹ FRONETX (2011). Common Integrated Risk Analysis Model – A Comprehensive Update. Warsaw: FRON-TEX, str. 22.

¹⁰ Primjerice, ako u zoni visokog rizika, gdje smo dvanaest sati, a u redovnoj djelatnosti zateknemo 5 osoba, tad je tamna brojka još pet osoba, a ukupni procijenjeni broj osoba zatečenih u nezakonitom prelasku državne granice je 10 osoba. Ako u izvanrednoj aktivnosti zateknemo još dvije osobe tada te dvije osobe predstavljaju dio od 5 osoba u tamnoj brojci pa je ukupni procijenjeni broj zatečenih osoba opet 10.

5. DEFINIRANJE PROPUSTA U ZAŠTITI

Nakon izvršene procjene ukupnog broja nezakonitih prelazaka državne granice potrebno je definirati propuste u zaštiti. Kao propust u zaštiti definiramo povećani broj nezakonitih prelazaka državne granice u pojedinim zonama. Također je potrebno identificirati indikatore rizika zbog kojih se u pojedinim zonama događa više nezakonitih prelazaka nego u zonama istog stupnja rizika te je ih potrebno prilikom sljedeće analize uvrstiti u tablicu za analizu pograničnog područja (vidi tablicu 2).

U našem primjeru vidljivo je da se na području visokog rizika, unatoč 50%-tnom nadzoru, događa više od 50% svih nezakonitih prelazaka na ophodnom rajonu. Razinu zaštite također je potrebno podići u području srednjeg rizika – zona 2 gdje se događa gotovo 30% nezakonitih prelazaka državne granice, a u analiziranom razdoblju se predmetna zona pokrivala u prosjeku manje od 10% vremena.

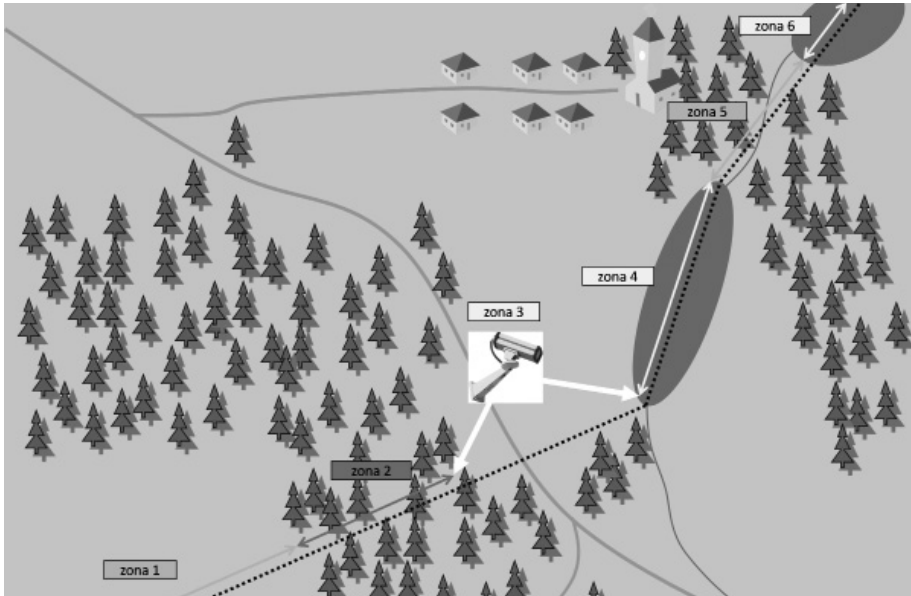
6. PREDLAGANJE MJERA

Pod mjerama koje se mogu poduzeti razumijevamo sljedeće. Ako se radi o zonama niskog i srednjeg rizika tada ih treba prekvalificirati u zone višeg rizika, a ako se radi zoni visokog rizika treba donijeti ocjenu prihvatljivosti rizika. Ako je rizik neprihvatljiv tada treba razmatrati upotrebu tehničkih sredstava i dodatnih policijskih ophodnji.

U našem primjeru područje visokog rizika, u onom dijelu gdje je granična crta pregledna, treba kamerom nadzirati 24 sata dnevno. Prikaz kamere može pratiti šef smjene u PP, a nakon dojave može intervenirati ophodnja na rajonu čija prisutnost, osim intervencija, više nije potrebna. Područje srednjeg rizika – zonu 2 treba prekvalificirati u područje visokog rizika.

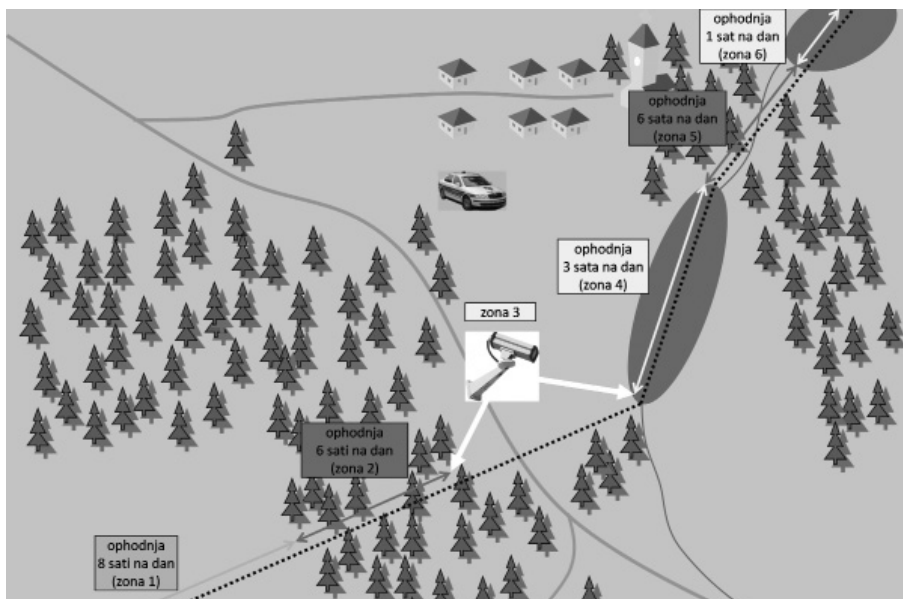
7. PONAVLJANJE CIKLUSA

Učestalost ažuriranja ovog dijela analize rizika ustrojstvene jedinice uvjetovana je prije svega brojem nezakonitih prelazaka državne granice, ali u jednakoj mjeri treba uzeti u obzir i ostale činjenice koje mogu utjecati na premještanje intenziteta rizika s jedne zone na drugu. Primjerice, ako državnu granicu čini rječica čiji vodostaj u drugom i trećem kvartalu, za razliku od ostatka godine, nije nikakva prepreka za nezakoniti prelazak državne granice, tada će biti nužno izvršiti ažuriranje analize rizika ustrojstvene jedinice. Međutim, treba voditi računa da u ovakvim slučajevima postoje dva zasebna ciklusa analize rizika. Naime, "zimski" analiza rizika se u ovakvim slučajevima nastavlja na prošlu "zimsku" analizu rizika, dok se "ljetna" analiza rizika nastavlja na prošlu "ljetnu" analizu rizika.

Slika 6: Podjela na zone rizika

Nakon predlaganja mjera cijeli ciklus kreće iz početka. Ponovno se granična crta dijeli na zone rizika (vidi sliku 6) te se vremenski usmjerava ophodnja (vidi sliku 7).

Slika 7: Vremensko usmjeravanje ophodnje

S obzirom na to da je granična crta u područjima visokog, srednjeg i niskog rizika podjednake dužine, ophodnja se usmjerava tako da u području srednjeg rizika – zona 1 bude osam sati, u području visokog rizika – zona 2 šest sati i zona 5 šest sati (dužina državne granice u obje zone je podjednake dužine te se 12 sati namijenjeno za područje visokog rizika dijeli na dva dijela), dok područje niskog rizika zadržava raspored iz prethodnog ciklusa (vidi sliku 7). Zonu 3 može pratiti šef smjene u PP, a po dojavi može intervenirati autoophodnja koja štiti državnu granicu u unutrašnjosti ili ophodnja na rajonu, ako je u blizini, čija prisutnost u samoj zoni, osim intervencija, više nije potrebna.

Slika 8: Ciklus analize rizika

Ciklus se nastavlja prikupljanjem podataka, procjenom ukupnog broja nezakonitih prelazaka državne granice, definiranjem propusta u zaštiti te predlaganjem mjera, čime se završava drugi ciklus i počinje treći.

8. ZAKLJUČAK

Lako je provoditi zaštitu državne granice kada nam kadrovski ili tehnički resursi omogućavaju apsolutnu zaštitu državne granice. Međutim, kada smo ograničeni resursima, tada probleme moramo rješavati kroz organiziranje službe. U ovom slučaju potrebno je definirati prioritete u zaštiti državne granice, a kao prioritet se odabiru zone gdje se najprije očekuje nezakoniti prelazak državne granice, odnosno druga nezakonita aktivnost koja u svom biću sadržava nezakonito prelaženje državne granice. Takve zone zovemo zonama visokog rizika. U takve zone ophodnje šaljemmo češće i duže nego na ostatku postajnog područja. Također treba definirati i zone niskog rizika, odnosno one u kojima je najmanje vjerojatno da će se dogoditi nezakoniti prelazak državne granice. Naime povećana prisutnost u zonama visokog rizika morat će ići na nečiju štetu, odnosno smanjenu prisutnost u pojedinim zonama, a to svakako moraju biti zone niskog rizika. Zone koje ne pripadaju niti u jednu od spomenutih kategorija smatramo zonama srednjeg rizika.

Posebni je problem postupak definiranja kriterija za rangiranje stupnjeva rizika. U prvom ciklusu kriterij ne bi trebao biti prijašnji broj nezakonitih prelazaka državne granice, jer postoji opasnost da se pojedina zona definira kao zona niskog rizika zato jer u njoj nije bilo zatečenih osoba u nezakonitom prelasku državne granice, a u toj zoni je možda veliki broj takvih prelazaka, ali je prisutnost policijskih ophodnji bila vrlo mala pa nije bilo zatečenih osoba. Iz navedenog se vidi koliko je bitno da se prilikom procjene ukupnog broja nezakonitih prelazaka uz broj nezakonitih prelazaka mora uzeti u obzir i stupanj prisutnosti ophodnji

u pojedinim zonama rizika.

Nakon procjene ukupnog broja nezakonitih prelazaka državne granice vrlo je lako definirati propuste u zaštiti državne granice. Pokazatelji su egzaktni i nema potrebe za donošenjem subjektivnih procjena koje su vrlo česte podložne pogreškama. Mjere koje se predlažu kako bi se unaprijedila zaštita državne granice u ovom slučaju su potkrijepljene činjenicama i donositelju odluke je vrlo lako definirati prihvatljivost rizika i odlučiti o prihvaćanju predloženih mjera. Također je lakše višoj razini argumentirati nužnost nabavke tehničke opreme za zaštitu državne granice.

Ovaj model je prilagođen stanju na terenu i kvalitetniji je u smislu procjene ugroženosti. Također je vrlo fleksibilan i može se modificirati u skladu s velikim brojem čimbenika koji utječu na rad granične policije. Doprinosi ravnomjernom pokrivanju državne granice u skladu su s procijenjenim rizikom, a vrlo lako se može ažurirati i prije završetka ciklusa, ako pokazatelji upućuju na promjene koje će se na duže vrijeme reflektirati na sporno područje.

LITERATURA

1. Broder, J. F. (2011). *Risk analysis and security survey*. Burlington: Elsevier Science.
2. FRONETX (2011). *Common Integrated Risk Analysis Model – A Comprehensive Update*. Warsaw: FRONTEX.
3. Jurić, K. (2013). *Geografski i meteorološki podatci, Statističke informacije 2013*. Zagreb: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske.
4. Savolainen, J. (2007). *Comprehensive Risk Analysis Model for the Border Guards*. Espoo: Border and Coast Guard Academy.
5. Vrđuka, A. (2009). *Operativna analiza rizika u sustavu upravljanja granicom*. Policijska i sigurnost, 18(3), 288.-298.
6. Vrđuka, A., Magušić, F. (2011). *Organizacija perimetarske zaštite velikih gospodarskih objekata temeljem analize rizika*. U: Josip Taradi (urednik). Zagreb: Zbornik radova VI. znanstveno-stručne konferencije s međunarodnim sudjelovanjem – Menadžment i sigurnost, 143.-156.

Summary

Alenko Vrduka

Implementation of the operational risk analysis in the land border surveillance

Republic of Croatia has 1356 km of very diverse land border. Taking in consideration visibility, passability, inhabitation and other characteristics of border area, surveillance of the border represents very complex task.

To be efficient, and in the same time economical, management of border surveillance has to be in compliance with all relevant characteristics of border area. As a foundation of such compliance operational risk analysis should be used with division of border line in zones of high, middle or low risk. Based on such division, patrols are directed to spend more time in high risk zones at the expense of low risk zones where they spend less time.

In this text is explained the production process of operational risk analysis for border surveillance through analysis of border area and defining of risk level, temporal routing of patrols, collection of data, assessment of overall number of illegal border crossings, defining oversights in surveillance and recommendation of measures for improvement of border surveillance.

Key words: risk analysis, border surveillance, risk zones.